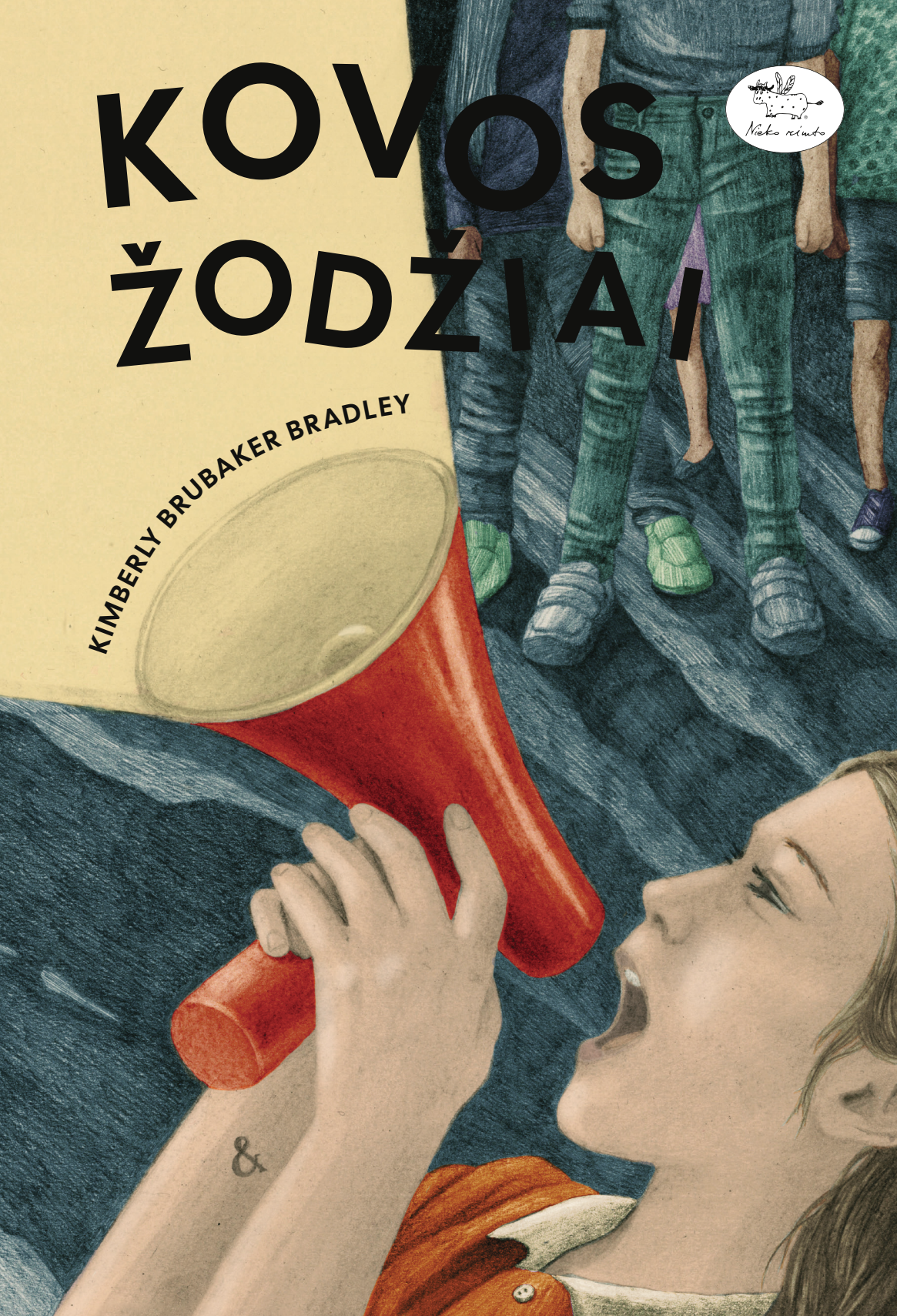
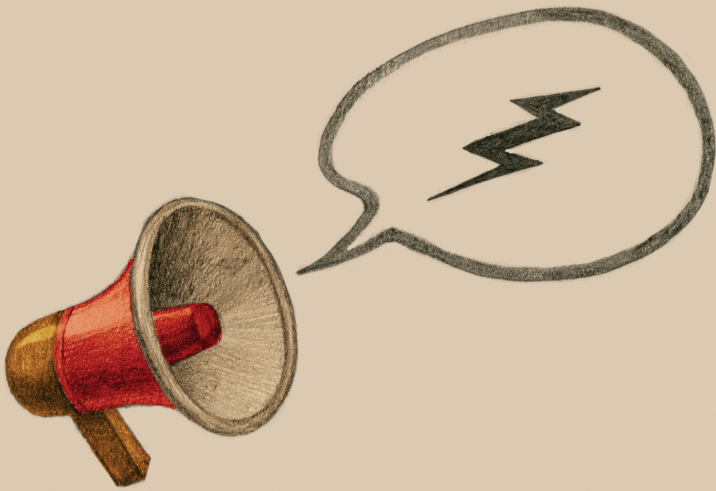

KOVOS ŽODŽIAI

KIMBERLY BRUBAKER BRADLEY

KOVOS ŽODŽIAI

Versta iš:
Kimberly Brubaker Bradley
FIGHTING WORDS
Penguin Random House, New York, 2020

Skiriu kiekvienam vaikui, kuriam reikia išgirsti šią istoriją:

Tu nesi vienas.

Ir Bartui. *Visuomet.*

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno
Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Tekstas, Kimberly Brubaker Bradley, 2020

© Viršelio iliustracija ir priešlapiai, Lena Klyukina, 2022

Pirmą kartą 2020 metais anglų kalba Jungtinėse Amerikos Valstijose pavadinimu
Fighting Words išleido *Dial Books for Young Readers*, kuri yra *Penguin Group*
(USA) LLC leidybos ženklas.

Išleista susitarus su *Andrew Nurnberg Associates Limited*.

Visos teisės saugomos. Nei ši knyga, nei kuri nors jos dalis negali būti atkuriamą,
perduodama ar įkeliama į informacijos paieškos sistemas jokia forma ir jokiais
būdais – nei grafinėmis, nei elektroninėmis ar mechaninėmis priemonėmis.

Ji negali būti kopijuojama ar įrašoma be raštinio leidėjo sutikimo.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Miglė Šaltytė, 2022

© Leidykla „Niekas rimto“, 2023

ISBN 978-609-441-876-1

Kimberly Brubaker Bradley

KOVOS ŽODŽIAI

Iš anglų kalbos vertė Miglė Šaltytė

Vilnius
2023

TURINYS

PIRMAS SKYRIUS 7	DVIDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS 144
ANTRAS SKYRIUS 14	DVIDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS 146
TREČIAS SKYRIUS 25	DVIDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS 153
KETVIRTAS SKYRIUS 31	DVIDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS 160
PENKTAS SKYRIUS 36	TRISDEŠIMTAS SKYRIUS 164
ŠEŠTAS SKYRIUS 42	TRISDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS 167
SEPTINTAS SKYRIUS 48	TRISDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS 174
AŠTUNTAS SKYRIUS 52	TRISDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS 181
DEVINTAS SKYRIUS 56	TRISDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS 188
DEŠIMTAS SKYRIUS 65	TRISDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS 190
VIENUOLIKTAS SKYRIUS 68	TRISDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS 195
DVYLIKTAS SKYRIUS 77	TRISDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS 200
TRYLIKTAS SKYRIUS 83	TRISDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS 204
KETURIOLIKTAS SKYRIUS 87	TRISDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS 209
PENKIOLIKTAS SKYRIUS 90	KETURIASDEŠIMTAS SKYRIUS 211
ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS 94	KETURIASDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS 217
SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS 101	KETURIASDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS 222
AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS 104	KETURIASDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS 227
DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS 107	KETURIASDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS 230
DVIDEŠIMTAS SKYRIUS 113	KETURIASDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS 235
DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS 119	KETURIASDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS 237
DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS 121	KETURIASDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS 240
DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS 125	AUTORĖS ŽODIS 242
DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS 131	PADĖKA 246
DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS 139	

PIRMAS SKYRIUS

Mano tatuiruotė užklijuota pleistru, bet per pertrauką šis ima ir nukrenta. Kaip tik kabinu žieminę striukę ant kabliuko prie ketvirtokų klasės. Eidama pro šalį mano mokytoja ponია Davontė pamato ir išsižioja.

– Daine, – aikteli, – ar čia tatuiruotė?

Iškeliu riešą parodyti.

– Čia ampersendas*, – pareiškiu, stengdamasi ištarti teisingai.

– Žinau, – atkerta ponია Davontė. – Bet ar ji *tikra*?

Tikra, visiškai tikra, vis dar skauda, oda paraudusi ir sutinusi.

– Taip, ponია, – atsakau.

Ji palinguoja galva, murmeldama panosėje. Aš – ne jos numylėtinė. Ko gero, manęs ji nemėgsta labiausiai iš visos klasės.

Man tas pats. Aš dievinu – *dievinu* – savo ampersendo tatuiruotę.

XXX

Man dešimt. Papasakosiu jums viską. Kai ką pasakoti bus sunku, tad tai padarysiu vėliau. Pradėsiu nuo to, kas lengva. Mano vardas – Saldainė Salegna Roberts. Suprantu, ką galvojat. Jei jau davė vardą Saldainė, gal geriau vadintis Salegna? Niekad niekam nesakau, jog mano vardas Saldainė, bet jis įrašytas dokumentuose,

* Ženklas &, anglų kalbos tekstuose dažnai vartojamas vietoj jungtuko „ir“ (*čia ir toliau – vertėjos pastaba*).

ir pirmąją dieną mokytojos dažnai ima ir išrėžia prieš visą klasę.

Pirmųjų dienų pastaruoju metu daug.

Jei pavyksta, įsiterpiu mokytojai dar nepasakius „Saldainė“ ir pareiškiu:

– Visi mane vadina Daine.

Žinoma, anksčiau ar vėliau visada taip pasakau: „Būkit gera, vadinkit mane Daine, ne Saldainė“, bet daug geriau, jeigu niekas apskritai neišgirsta žodžio „Saldainė“.

Kartą vienas berniukas mane palaižė, nes norėjo patikrinti, ar saldi. Spyriau jam į...

Sukė tikina, jog negalima rašyti negražių žodžių, nes mano istorijos niekas neskaitys. Bet visi mano pažįstami nuolat vartoja negražius žodžius, tik neužrašo. Na, įspyriau jam tiesiai į džinsų užtrauktuką, pasakykim taip, ir dėl to prisidirbau. Kai taip nutinka, kaltos visada lieka mergaitės. Kalta visada lieku aš.

Bet Sukei nerūpėjo. Pareiškė:

– Nenusileisk, Daine. Neleisk niekam kakoti tau ant galvos.

O ar galima rašyti žodį „kakoti“?

Bet ji nesakė „kakoti“. Iš tiesų pasakė dar negražiau.

Palaukit, žinau, ką daryti. Sukė sakė: jei noriu rašyti negražų žodį, galiu jo vietoje rašyti „sniegas“. Arba „snaigė“. Arba „apsnigtas“.

Įspyriau jam tiesiai į sniegyną.

Neleisk niekam snigti tau ant galvos.

Štai, dabar geriau.

Gerai, grįžkim prie manęs. Saldainė Salegna Roberts. Salegna – tai „angelas“, tik atvirkščiai. Klasėje dažniausiai būna

mažiausiai viena mergaitė tokiu vardu. Mūsų miestelyje Salegnos vardas gana populiarus. Nežinau kodėl. Man atrodo kvaila. „Angelas“ atvirkščiai – ką mama sau galvojo?

Iš tiesų greičiausiai negalvojo nieko. Taip jau yra. Mano mama sėdi kalėjime. Iš jos atėmė motinystės teises. Visai neseniai. Anksčiau nepasivargino, nors ją pasodino labai ilgam – kol išeis į laisvę, tikriausiai jau galėsiu balsuoti.

Visai jos neprisimenu, tik vieną trumpą akimirką – kaip iš filmo. Sukės nuomone, ir žiurkėnė būtų geresnė mama už ją, o žiurkėnės savo vaikus kartais suėda. Manimi visada rūpindavosi Sukė. Rūpinasi ir dabar.

Sukė mano sesuo. Jai šešiolika.

Norit tikėkit, norit ne – bet vis dar pasakoju, kas lengva.

Sukės vardas – Sukė Greisė Roberts. Sukė – ne trumpinys, nors taip atrodo. O Roberts – mūsų mamos pavardė. Mudvi su Suke nežinom, kas mūsų tėčiai, bet spėjam, jog jie – du skirtingi žmonės, ir, ačiū Dievui, nė vienas iš jų nėra Kliftonas. Sukė tvirtina, kad Kliftonas mums tikrai ne giminė. Aš ja tikiu.

Kažin, ar galima rašyti „Dievas“? Juk neminėjau Jo vardo be reikalo. Aš iš tiesų dėkinga Dievui – nesvarbu, kokiam – kad Kliftonas man – ne tėvas.

Sukė kadaise turėjo mamos nuotrauką, iš teismo. Jos veidas išbalęs, nusėtas opomis, dantys pajuodavę nuo metamfetamino, plaukai ploni, blyškūs. Pasak Sukės, plaukus ji nusibalino – na, nesvarbu, vis tiek matosi, kokie plonyčiai. Kabo kaip siūlai. O Sukės plaukai minkšti ir blizgūs, tamsiai rudi, nors kartais dažosi juos juodai. Jos plaukai gražesni už mamos, bet kažkuo

panašūs, panašios ir akys. O mano plaukai purūs. Ir nuolat susivelia. Akys šviesesnės nei Sukės ir mamos.

Sukės oda balta kaip liesas pienas, pilvas – beveik mėlynas. Vos išėjusi į saulėkaitą ji nudega ir pasidaro ryškiai raudona. O mano oda tamsesnė, ir man kremu nuo saulės nereikia, nors Sukė ir tvirtina, kad reikia. Taigi, nors nieko nežinom apie savo tėčius, spėjam, jog jie – skirtingi žmonės.

Turbūt taip ir geriau, ar ne? Nes jei vienas vyras būtų gyvenęs su mama ilgai, ir tiek aš, tiek Sukė būtume jo dukros, tada jis turėtų likti su mumis ir padėti išsikapstyti iš šitos košės. O jei neliktų, būtų tikras sniegys. Sukė mano (ir aš su ja sutinku), kad mama tikriausiai nepasakė nė vienam iš tėčių besilaukianti vaiko, tad nėra ko stebėtis, kodėl jie nepasiliko. Gal buvo šaunūs vyrai, tiesiog nuostabūs, ir padarė tik vieną klaidą – susidėjo su mūsų mama. Ji visada buvo gyva bėda.

Mudvi su Suke apie mamą jau seniai nebegalvojam. Neverta. Ne vien dėl to, kad ji kalėjime. Vos tik pasodino, jai prasidėjo toks dalykas, vadinamas „psichozės priepuoliu“. Nuo metamfetamino. Tai reiškia, kad ji visiškai beprotė ir niekada nepagis. Jei įžengtume į jos kamara, greičiausiai mūsų net nepažintų – nors, aišku, ir neižengsim, nes ji kali kažkur Kanzase, o mes neturim pinigų ten nuvažiuoti. Ji nerašo ir neskambina, nes negali – tiksliau sakant, gali, bet mes vis tiek nesuprastume, ką nori pasakyti. Be to, parašyti laišką jai net nešautų į galvą. Ji mūsų neprisimena. Gaila, labai gaila, bet nieko negaliu pakeisti.

Aš turiu vieną ypatingą savybę – nemoku užsičiaupti. Ir nieko čia blogo. Tai šaunu. Papasakosiu istoriją, kad būtų aiškiau. Praeitą savaitę mokykloje (kelios dienos prieš pasidarant tatuiruotę)

ponia Davontė liepė mums nupiešti šeimos medį. Parodė, ką turi omeny – reikia nupiešti linijų, lyg šakų, ir surašyti: mama, tėvas, seneliai. Tetos, dėdės, pusbroliai ir pusseserės.

Mano šeimos medis būtų tik kelmas – mama ir aš, ir dar viena šakelė su Suke. Nė neketinau jo piešti, nes įtariau, jog ponia Davontė piešinius iškabins koridoriuje prie klasės apžiūrėti visai mokyklai.

Ponia Davontė vis dar nieko nesupranta. Nežinau kodėl. Rodos, jau buvo pradėjusi susivokti.

Taigi, užuot piešusi šeimos medį, nupiešiau vilkę. Man vilkus piešti sekasi vis geriau. Vilkės akys tamsios ir švelnios, bet nasrai praverti, iltys iššieptos. Kailiui apvedžioti pasiskolinau iš kitos Salegnos sidabrinį tušinuką.

Tada priėjo ponia Davontė ir paklausė:

– Daine, ką čia darai? Liepiu piešti ką kita.

Piktai dėbtelėjau į ją ir atšoviau:

– Šita vilkė – mano šeimos medis.

Ponia Davontė apie mane žino ne viską, bet nemažai. Juk daug kas nutiko visai neseniai. Jei bent akimirką susimąstyti, galbūt susivoktų, kodėl nenoriu piešti šeimos medžio. Bet nesusimąstė. Tik suspaudė lūpas ir drėbė:

– Prašau daryti paskirtą užduotį.

– Sniegas ta užduotis, – atsakiau.

Prisidirbau, nes pasakiau „sniegas“.

Žinojau, kad taip bus – dėl to ir pasakiau. Mane nusiuntė pas direktorę. Mane ten siunčia nuolat, tad mes jau beveik draugės. Vadinu ją daktare Pina (Pina – jos pavardė, aš klausiau).

– Daine, kaip malonu vėl pasimatyti. Kas šįkart nutiko? – paklausė daktarė Pina.

– Nedarysiu tos užduoties, – atsakiau. – Aš savo šeimos medžio pakeisti negaliu, bet tai mano reikalas, ne ponios Davontės.

– A, – atsakė daktarė Pina. Tada paklausė, ką nupiešiau vietoje šeimos medžio, ir sutiko, jog piešti vilkę – visai neblogas kompromisas. Pažadėjo pasikalbėti su ponia Davonte.

– Luiza irgi nenori piešti medžio. Ir Salegna, – pareiškiau. Salegnos tėtis prieš kelerius metus paliko mamą ir išsikraustė. Kas nutiko Luizai, nežinau, bet mačiau, jog poniai Davontei paaiškinus užduotį jos akys sustiklėjo. – Ponia Davontė vis dar nesiklauso, nebent kas nors ją priverčia.

Daktarė Pina atsiduso. Nežinau, ar dėl manęs, ar ne. Tarė:

– Aš su ja pasikalbėsiu, Daine.

– Jai reikėtų būti pastabesnei, – pareiškiau. Nors man tik dešimt, net aš mačiau, kaip pasikeitė Luizos žvilgsnis, kaip įsitempė Salegnos pečiai. O juk ponia Davontė – *mokytoja*.

Pasak Fransinos, kai kuriais žmonėmis galima pasitikėti, bet ne visais. Manau, ponia Davonte nepasitikėsiu niekada.

– Gal būtų geriau, jei nevartotum tokių žodžių kaip „sniegas“, – pasiūlė daktarė Pina.

– Nebūtų.

Taip pasakiau ne norėdama priešgyniauti. Pridūriau:

– Žinojau, jei pasakysiu „sniegas“, mane atsiųs pas jus ir galėsiu viską paaiškinti. O jei nebūčiau taip pasakiusi, būtų reikėję prieš visą klasę pasakoti, kodėl nenoriu piešti šeimos medžio. Tada visi sužinotų ir išėjus į lauką iš manęs šaipytųsi.

AUTORĖS ŽODIS

Visų pirma norėčiau pasakyti – tai nutiko ir man.

O antra – man pavyko pagyti. Reikėjo laiko ir pastangų, ir galų gale man pavyko. Pagyti visada įmanoma.

Kai buvau maža, mane seksualiai išnaudojo. Buvo sunku ir baisu, ir mano gyvenimas daugeliu atžvilgiu pasikeitė į bloga. Labai ilgai niekam nieko nesakiau. Tačiau kai pagaliau išdrįsau prabilti, kiti taip pat ėmė pasakoti savo istorijas. Galybę istorijų. Supratau, kad seksualinio išnaudojimo pasekmes jaučia labai daug žmonių. Daugeliui jų sunku, bet vienas pirmųjų žingsnių, kuriuos reikia žengti norint panaikinti padarytą žalą – tai išmokti apie ją kalbėti.

Galų gale radau tinkamus žodžius. Parašiau šią knygą tikėdamasi, jog ji padės skaitytojams atrasti savuosius.

Kodėl apie tai kalbėti sunku? Manau, todėl, kad išnaudojamiems vaikams tenka susidurti su suaugusiųjų gyvenimu, nors jie dar nepasiruošę. Jie nesupranta, kas nutiko. Nesugeba pasipriešinti ir bijo. Mano padarę kažką ne taip ir kaltina patys save (tai netiesa – vaikai niekada nebūna kalti).

Kai kurių šeimų padėtį dar pablogina priklausomybė nuo narkotikų ir psichikos sveikatos sutrikimai. Jei dėl šių priežasčių suaugusieji nesugeba tinkamai rūpintis vaikais, tiems vaikams (kaip ir Sukei) tenka patiems tapti suaugusiaisiais ir prisiimti daug atsakomybės, nors jie tam gerokai per jauni. Labai sunku ir žalinga tapti suaugusiuoju, jei tebesi vaikas.

Kartais šeimos iš pažiūros atrodo laimingos ir sveikos, bet iš tiesų jose dedasi baisūs dalykai. Vien pažvelgus į žmogų negalima pasakyti, ar jam sunku, ar ne.

Tad ką gi reiktų daryti? Visų pirma – tikėti. Jei kas nors tau papasakoja ar paprašo pagalbos – patikėk. Pasakyk: „Labai užjaučiu.“ Ir: „Tu niekuo nenusikaltai.“ Pasakyk: „Labai drąsiai pasielgei, kad pasakei. Labai tavimi didžiuojuosi.“

Jei nuskriaudė tave, pirmiausia žinok, jog nieko blogo nepadarei. Visa, kas nutiko, buvo bloga, tau pakenkė ir dėl to tau privalo suteikti pagalbą. Stenkis rasti savus kovos žodžius.

Kaip įmanoma greičiau ieškok žmogaus, kuris galėtų padėti – tiek draugei ar draugui, kuris tavimi pasitikėjo ir išsipasakojo, tiek sau. Jei gali, pasakyk tėvams ar kitiems artimiems suaugusiesiems. Jei tavimi netiki, pasakyk dar kam nors. Mokytojai, policininkai ir gydytojai privalo informuoti atitinkamas institucijas apie seksualinį išnaudojimą – jei vaikas jiems papasakoja, jog jį nuskriaudė, jie privalo oficialiai apie tai pranešti. Pasisakyk patikimam suaugusiajam, o jei reikia, papasakok kitam ir dar kitam, kol kas nors tau padės.

Šioje knygoje Dainė išmoksta nemažai naudingų pamokų, tarp jų – kas yra abipusis sutikimas. Iš tiesų labai paprasta: tai reiškia, kad niekas negali tavęs liesti ir ko nors daryti su tavo kūnu, jei neduodi leidimo. Duoti leidimą – reiškia pasakyti „taip“. Neužtenka nesakyti „ne“. Kartais mes neprašome leidimo: pavyzdžiui, pamatę liūdintį draugą nesakome: „Ei, ar galiu tave apkabinti?“ Tačiau geriau visada pasiklausti. Praktikuokis, o jei kas nors pasako „ne“, to žmogaus neliesk.

Vaikai negali duoti sutikimo daryti tam tikrus dalykus, kuriuos daro suaugusieji. Kartais net nesvarbu, ar vaikas nori sutikti, ar

ne – jis paprasčiausiai negali. Tokiais atvejais vaikas niekada nekaltas. Kaltas tik suaugusysis.

Kartais užgriuvus nelaimėms jaučiamės siaubingai, tačiau žinok, kad blogos emocijos laikinos. Visada galima išgyti. Visiems gali pasidaryti geriau. Prisiekiu.

Jei nori daugiau informacijos, ką daryti ar kaip padėti kitam, rekomenduoju tinklalapius www.seekthenspeak.org ir www.startbybelieving.org. Jei kas nors nederamai su tavimi elgiasi, bet nediršti apie tai kalbėti, gali kreiptis į Vaiko teisių liniją el. paštu konsultacijos@vaikoteises.lt, taip pat kalbėtis realiuoju laiku puslapyje www.vaikoteises.lrv.lt (rašyk į laukelį „Pasikalbėkime“) bei skambinti nemokamu telefono numeriu 8 800 10800 (pirmadieniais–ketvirtadieniais nuo 8 iki 19 val., penktadieniais nuo 8 iki 18 val., prieššventinėmis dienomis konsultacijos teikiamos valanda trumpiau). Taip pat gali susisiekti su Vaikų, nukentėjusių nuo seksualinės prievartos, pagalbos centru „Užuovėja“ (skubiais atvejais visą parą telefono numeriu 8 675 19244, neskubiais – galima kreiptis pirmadieniais–ketvirtadieniais 8.00–16.45 ir penktadieniais 8.00–15.30 telefono numeriais 8 618 77520, 8 600 75189, 8 607 82811, daugiau informacijos interneto svetainėje <https://www.uzuoveja.lt>). Jei nori daugiau informacijos apie vaikus ir seksualinę smurtą, jos rasi mano tinklalapyje www.kimberlybrubakerbradley.com.

O jei kada troškai žaloti save – prašau, meldžiu, nedaryk to. Yra daugybė organizacijų, kurios tau padės. Visą parą, visomis savaitės dienomis gali skambinti „Jaunimo linijos“ telefonu 88 800 28888, taip pat kasdien 18–24 val. galima gauti emocinę pagalbą pokalbiais internetu „Jaunimo linijos“ puslapyje <https://jaunimolinija.lt/lt/pagalba/pagalba-pokalbiais-internetu>. „Vaikų linijai“ paskambinti galima nemokamu numeriu 116111 kasdien 11–23 val. Taip pat galima pasikalbėti internetu

puslapyje www.vaikulinija.lt kasdien 17–23 val. arba ieškoti informacijos tinklalapyje www.suicidepreventionlifeline.org. Lietuvių kalba ieškok informacijos puslapiuose <https://tuesi.lt> bei <https://pagalbasau.lt>.

Ir galiausiai – būk vilkas. Rūpinkis savo gauja. Kovok.

Jei nori geriau apgalvoti temas, aptariamias šioje knygoje, štai keletas klausimų, kuriuos gali aptarti su draugais (dėkoju organizacijai „Room 228 Educational Consulting“ už pagalbą juos sudarant).

1. Kodėl Dainė teigia, jog Sukės supergalia – pasiversti nematoma? Kodėl Sukei lengviau būti nematomai? Kas nutiktų, jei žmonės iš tiesų ją pamatytų?

2. Ar aplinkiniai iš tiesų mato Dainę? Ji nėra nematoma, bet puikiai moka pasislėpti po kauke. Ar tai gerai, ar blogai? Ar šis gebėjimas jai padeda, ar trukdo?

3. Kokia Dainė atrodo poniai Davontei? Daktarei Pinai? Fransinai? Kuri iš jų geriausiai supranta, kokia Dainė iš tiesų?

4. Kaip Dainė išmoksta parodyti tikrąją save? Kas jai padeda atrasti savus žodžius? Kas jai padeda nepasiduoti?

5. Kaip Dainės meilė Sukei nulemia visą istoriją? O Sukės meilė Dainei? Kodėl šalia mus mylinčio žmogaus gebame būti atviri ir stiprūs?

6. Baisiausia knygos akimirka – Sukės bandymas nusižudyti. Kodėl tai – blogiausia išeitis? Kodėl Sukė neprisiekia Dainei daugiau taip nebesielgti? Ar ji apskritai gali prisiekti?

7. Kodėl Dainės istoriją pasakoti taip sunku? Kaip ji rado drąsos tai padaryti?

PADĒKA

Šiā knygu parašyti buvo nelengva, ir kartais rašant aplinkiniams su manimi taip pat būdavo sunku. Ačiū visiems, kas nepabūgo ir liko šalia. Ačiū suteikusiems man prieglobstį ir paramą.

Christa Desir perskaitė vieną pirmųjų rankraščių ir davė daug vertingų pastabų. Doktorė Shauna Nefos Webb perskaitė vos užbaigtą rankraštį ir padėjo suteikti jam autentiškumo, o doktorė Jennifer Hartstein tą patį padarė pačioje pabaigoje. Labai joms dėkoju, kad pasidalino savo žiniomis. Šios temos sudėtingos – stengiausi, kad Sukės ir Dainės istorija būtų tikroviška ir tiksli, tačiau jos nepritaikys visiems. Galbūt jūs pagysite kitaip.

Man geriausi redaktoriai – tai mano tėtis ir mama (visos likusios klaidos – tik mano). Myliu savo brolius ir seseris ir džiaugiuosi, kad jiems knyga labai patiko. Džiaugsmo ir įkvėpimo man suteikia visas būrys sūnėnų ir dukterėčių.

Leidyklai „Dial Books for Young Readers“, Lauri Hornik ir Jessicai Dandino Garrison norėčiau pasakyti: nuo pat pradžių, kai ji tebuvo trisdešimt devynių puslapių rankraštis, parašytas beveik be skyrybos ženklų, laisvai liejant visa, kas tik ateidavo į galvą, Dainės istorija man buvo svarbesnė už visas iki šiol parašytąsias. Jūs ne tik priėmėte, bet ir entuziastingai palaikėte mano sumanymą parašyti knygą dešimtmečiams apie seksualinį išnaudojimą, savižudybę, globą, gyvenimą gatvėje ir priklausomybę nuo metamfetamino ir joje aštuoniasdešimt šešis kartus pavartoti žodį „sniegas“. Jūsų palaikymas

man buvo ir tebėra nepaprastai svarbus. Tikiuosi, jums patinku, nes dabar manęs nebeatsikratysite.

Mano vaikai pripildo gyvenimą juoko, meilės, sarkazmo bei pašaipų ir nuolat primena, kaip man pasisekė. Mano sutuoktinis Bartas Bradley'is – pats drąsiausias vyras, kokį tik teko sutikti. Jis žino, kad niekada negalėsiu jam atsilyginti už visa, ką dėl manęs padarė. Tikiuosi, taip pat žino, kaip karštai jį myliu.

Jau keletą metų seksualinį išnaudojimą patyrę žmonės patiki savo istorijas man. Ačiū jums visiems už drąsą ir atkaklumą. Viliuosi, jaučiatės išgirsti. Aš atradau savo kovos žodžius – tikiuosi, rasite ir jūs.

Ši knyga – tai įtaigus ir jautrus pasakojimas apie dvi viena kitą stipriai mylinčias seseris, patyrusias ne vieną vaikystės traumą. Dešimtmetė Dainė visuomet kliovėsi Sukės stiprybe, tačiau ilgą laiką nė nenutuokė, ką iš tiesų teko išgyventi vyresniajai seseriai. Kūrinyje kalbama apie itin skaudžias problemas, paliečiamos savižudybės, nepilnamečių seksualinio išnaudojimo, smurto prieš juos temos, tačiau autorė geba sunkius dalykus aprašyti jautriai, subtiliai, su užuojauta ir netgi humoru. Knyga skirta vaikams ir paaugliams nuo 10 metų, tačiau ji bus vertinga ir suaugusiam skaitytojui.

Kimberly Brubaker Bradley skaitytojams pažįstama iš puikiai vertinamų knygų „Pusiaukelėje į dangų“, „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“ bei „Karas, kurį galiausiai laimėjau“. („Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“ taip pat gavo „Newbery Honor“ ir „Schneider Award“ apdovanojimus.) Rašytoja turi du suaugusius vaikus ir gyvena dvidešimt vieno hektaro ūkyje Bristolyje, Tensio valstijoje, su savo vyru, šunimi, keletu ponių, labai užsispyrusia kumele ir didžiuliu būriu kačių.

Redaktorė Danguolė Vanagaitė
Korektorė Eglė Devižytė
Maketavo Miglė Dilytė
Tiražas 2500 egz.
Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Jau tada reikėjo susiprasti, ar ne? Reikėjo susiprasti, jog dalis pasakojimo – ne apie mane. Reikėjo susiprasti, kas nutiko Sukei. Vėliau suvokiau, kad apie tam tikrus dalykus kalbėti labai sudėtinga, nes niekas nenori klausytis.

Nenorėjau net aš.

Tai – pirmoji mano išmokta pamoka. Gal ir neatrodo, bet iš tiesų ji nepaprastai sunki. Kartais, norint papasakoti savo istoriją, reikia labai daug drąsos.

Dainė žino, kad visada gali pasikliauti Suke. Ji – ne tik vyresnioji sesuo, bet ir rūpestinga vilkė, visuomet pasiryžusi ginti jaunėlę. Kai jų mamą uždarė į kalėjimą, Sukė buvo šalia Dainės. Kai mamos sugyventinis jas parsivežė namo, Sukė buvo šalia. Kai jis padarė kai ką tokio baisaus, kad abi mergaitės turėjo sprukti iš namų, Sukė taip pat buvo šalia. Vyresnioji sesuo gynė Dainę kaip vilkė. Bet Sukės nesaugojo niekas.

Tai jaudinanti istorija apie dviejų seserų draugystę ir negandas, kurių neturėtų patirti nė vienas vaikas. Tai pasakojimas apie tai, kaip pakilti, kad ir kas būtų nutikę, ir rasti savo kovos žodžius. Yra dalykų, apie kuriuos negalima tylėti. Apie juos reikia kalbėti garsiai.

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-876-1

9 786094 418761